

Marielle Yrjas

*Tre generationer
krigarkvinner*

Förlagshuset Siljans Måsar
www.siljansmasar.com

ISBN 978-91-88097-77-4

© Marielle Yrjas

Materialet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Omslagsfoto: Mattonstock

Grafisk form: Lilla blå tornet
www.lillablatornet.se

Tryck: Scandbook AB, Falun 2018
www.scandbook.se

INNEHÅLL

INLEDNING 7

MIN MORMORS HISTORIA 9

MIN MORS HISTORIA 41

MIN EGEN HISTORIA 67

SLUTORD 175

OM MEDBEROENDE OCH ÅNGEST 179

INLEDNING

Denna bok skildrar tre generationer kvinnor vars liv varit kantade med svårigheter och utmaningar. Dessa livsöden knyts samman genom blodsband och visar att det är möjligt att leva ett fullgott liv trots eländiga levnadslopp. Boken skildrar min egen kamp i livet, min mors samt min mormors dramatiska livsöden. Låt oss känna tacksamhet över att vi faktiskt lever och har valet och möjligheten att förändra vår tillvaro. Att vi med hjälp av ordets styrka och makt kan ta oss igenom tuffa tider. Att vi vågar sträcka ut en hand och be om hjälp, samt öppna våra inre dörrar för att inse att livet har mycket att erbjuda. Denna bok är

främst tillägnad min mormor som satte ribban för krigarkvinnornas kämparinstinkter. Hon bär på en livserfarenhet som måste lyftas för att förstå varför min mor och jag har utvecklat vissa egenskaper. Jag vill att denna bok ska inge hopp för dig som ser livet i gråa nyanser och nedvärderar din egen person. Och jag hoppas också att du ska förstå att du är värdefull och värd att krigas för.

MIN MORMORS HISTORIA

Min mormor är en kämpe på alla sätt och vis. Jag har aldrig insett det tidigare men hon är en förebild för många kvinnor och barn som lider i det tysta. Hon är helt enkelt en superkvinna. Mormor blev 84 år gammal och hennes största önskan var att hennes livsberättelse skulle publiceras för omvärlden.

Bomber som faller, tårar som bränner och ett liv som sviker om och om igen. Hennes berättelse började år 1932 då hon föddes i Oslo. Mormors första levnadsår tillbringades tillsammans med sin mor och far samt sin äldre bror. De

hade det gott ställt och var en lyckligt sammansvetsad familj. Hennes far arbetade som kapten på ett större fartyg men också som lärare åt andra framtida kaptener. Hennes mor arbetade som kallskänka och mötte sin kärlek under ett arbetspass. Drömmen om att få vara hemmafru blev sann och hon njöt till fullo av att servera och hålla bjudningar. Ett starkt minne mormor hade var då hennes far undervisade elever och hon låg under bordet och knöt ihop deras skosnören, vilket inte uppskattades fullt ut.

De levde ett tillfredställande liv där familjen ägde två gårdar med hyresrätter. Livet tog en tvär vändning då hennes far insjuknade och avled efter en utdragen kamp som pågick i två år. På den tiden trodde samtliga att källan till hans svåra sjukdom var ett utbrott av vattkoppor som han fått på fartyget där han arbetade som kapten, men idag skulle sjukdomen kunna liknas vid cancer. Han åkte in och ut på sjukhuset och fick påfyllnadsblod, men trots kampen så avled han. Mormor var då fem år och minnet av den förlorade fadern påverkade henne starkt, och tomheten skulle eka i många år framåt. Känslan att vara utan en far är inget ett barn ska behöva bära. Under sjukdomstiden

var de tvingade att sälja ena gården för att betala för sjukvården fadern fått, och då han avled tvingades mormors mor att sälja deras bostad samt alla tillhörigheter för att kunna inhandla mat och diverse ting till barnen. Hon var totalt utblottad och fick till och med sälja dukar som hon broderat. Livet som fattig var inte en önskvärd situation för en kvinna att befinna sig i. Mormor berättade med sorg i rösten att hon inte ens fick delta under begravningen. Barn på den tiden fick inte vara en del av sorgebearbetningen av avlidna anhöriga. I stället skickades hon till ett sommarkollo tills begravningen var över. Efter sorgetiden träffade hennes mor en man via en tidningsannons. Hon föll direkt för den charmige mannen som lovade att ta hand om dem alla. Hon skulle aldrig behöva arbeta hade han lovat. De flyttade in på mannens gård där även hans fosterföräldrar bodde. Livet blev inte riktigt som det var tänkt. Löftet om att aldrig behöva arbeta igen kunde han inte hålla, utan en barnflicka anlätades åt mormor så hennes mor kunde börja arbeta på gården. En dag efter arbetet kom mormors mor hem och såg till sin fasa att barnpigam var borta. En massa värdefulla föremål var stulna. Ett arm-

bandsur, ringar och även mormors mörkhyade docka som hon höll mycket kär var borta. Det dröjde inte länge innan moderns man uppvisade ett obehagligt aggressivt beteende då han hunsade sina egna fosterföräldrar.

Ett gossebarn kom till världen, han var en vacker skapelse med runda kinder och ett ständigt leende på läpparna. Gossebarnet fick dock ett tufft liv då han fick erfara sin fars vrede genom fysiskt våld under uppväxten. Mormor blev märkbart sammanbiten, käkarna spändes och ögonen smalnade då hon berättade om livet med denne man som blivit hennes styvfar och biologisk far till gossebarnet och därefter även två flickebarn som kom några år senare. Hon berättade om känslan att se sin styvfar slå sin yngre bror. Om rädslan hennes äldre bror visade och även om styrkan hon kände då hon gång på gång stod rak i ryggen och spände ögonen i sin styvpappa i en tyst protest. Det var en märkbar provokation. Otroligt nog fick hon aldrig motta ett enda slag av honom. Mormor hade sagt att om han någonsin skulle röra henne så skulle hon polisanmäla honom. Hon berättade om ett tillfälle då styvfadern jagade hennes mor och barnen med kniv så att de sprang och

gömde sig på vinden och drog upp stegen för att förhindra honom att komma efter.

Sedan kom dagen som skulle skaka om världen. Den 9 april 1940 ockuperade Tyskland Norge. Tyskland hade rustat för 1 200 flygplan och mer än 100 000 soldater som främst siktat in sig på Narvik som var beläget vid den nordnorska hamnen, och som var en viktig position i kriget. Adolf Hitler hade trott att Norge skulle vara lika enkelt att besegra som Danmark, som kapitulerade bara efter några timmar. Trots norrmännens bristande militära resurser försvarade de sitt land och sin integritet. Striden pågick i cirka två månader innan Norge var besekrat. Nazisterna hade byggt ett koncentrationsläger utanför Oslo. Dit var 19 000 norrmän förda som fångar. Utöver det fördes ytterligare 9 000 norrmän till tyska koncentrationsläger. Det framkom efter krigets slut att tyskarna upprättat avelsprogram i Oslo. Kvinnor hade befruktats mot sin vilja av tyska män för att sedan forsla dessa barn till nazistiska familjer. Cirka 8 000 barn sägs ha fötts fram genom avelsprogrammen i Norge.

VAD ÄR ÅNGEST?
Vad innebär det att ha ångest?
Vem utvecklar ångest?
Varför?

Ångest kan te sig annorlunda för olika individer och är oftast en stark känsla av oro och rädsla. Ångest kan uppstå precis när som helst och var som helst. Ångest är kroppens alarmsystem som knackar på den inre dörren då en uppfattad fara finns i närheten. Men detta alarmsystem kan ibland tolka in situationer fel och massiv ångest uppstår. Alarmsystemet aktiverar kroppens försvarsreaktioner där hjärtat slår snabbare, spänningarna i kroppen ökar och adrenalinet pumpas ut i blodet, och den vanliga reaktionen på detta är kamp eller flykt. Om man passivt möter dessa reaktioner så är spänningen kvar i kroppen. Larmsystemets känslighet hos individer är vad som styr dessa reaktioner och om man har för hög känslighet så tolkas situationerna allvarligare än vad de egentligen är. Ångesten i sig är inte dödlig utan helt ofarlig, däremot är ångest en otroligt obehaglig känsla och hanteras på olika vis, somliga

skadar sig själva fysiskt, andra brukar droger eller agerar ut på ett eller annat sätt. Eller så tillhör man gruppen som lärt sig leva med och hantera sin ångest. Ångest kan uppstå vid påfrestande livssituationer som dödsfall, skilsmässa eller vid andra typer av kriser. Ångest kan även ha varit en del av en individs liv en längre tid där barndomserfarenheter kan vara en möjlig orsak.

Ångest kan ge kroppsliga symtom som: hjärklappning, svårigheter att andas, svettningar, känslan av att det finns en klump i magen/halsen, torrhet i munnen, yrsel, diarré, att man kissar mer än vanligt, svaghet i muskler, skakningar/darrningar, huvudvärk, konstant ångslan, att man har svårt att koncentrera sig, negativitet, lättretlighet/irritation, rastlöshet, spändhet, överaktivitet.

Att fastna i negativitet leder till oro som i sin tur leder till kroppsliga reaktioner, och genom detta får ångest näring.

Olika typer av ångest:

Ångestattacker: Dessa attacker uppstår av oroande tankar kring vardagen, ekonomin med mera. Dessa ångestattacker tenderar att eskalera.

Tårarna rinner längs kinderna när insikten om att livet dansar på en skör tråd slår till igen. Det hade varit nära denna gång. Bomben slog ned alldeles bredvid huset. Hon var bara 11 år och hade överlevt ännu ett bombanfall samtidigt som hon vaggade småsyskon i sin lugna och varma famn. Livet för min mormor som växte upp i Oslo under andra världskriget och överlevde både det och fattigdom, har gett styrka till tre generationer krigarkvinnor som här tagit form för att hålla denna osynliga kraft vid liv även till dig.

– Vem är kvinnan du träffar? Det var frågan som ställdes av min mor, svaren hon fick av sin man var otydliga, men sorgen i hans röst bekräftade hennes största farhågor. Hon hade blivit bedragen under flera års tid. Inte nog med det – olyckorna avlöste nu varandra och tog nästan knäcken på henne.

Tystnaden omfamnade mig likt en varm famn. Om jag hade vridit ratten mer åt höger mot det stora ståtliga trädet så hade allt varit slut. Det hade även alla de känslor som plågat mig sedan barnsben. Men det som fick mig att vakna till var tanken på mina underbara barn som skulle bli moderlösa om jag fullföljde min plan. Insikten slog ned i mig och tårarna kom. I denna bok får du följa med mig på min resa genom livet och de utmaningar jag överkommit. Kanske känner du igen dig?

Möt tre generationer kvinnor vars kamp har varit överlevnad på ett eller annat sätt. Följ med på en gripande resa där jag, min mor och mormor berättar vår historia. Vi är helt enkelt krigarkvinnor i alla bemärkelser, där svek, sorg, fattigdom och psykisk ohälsa präglat oss – och naturligtvis berättelsens innehåll. Men vår kvinnliga urkraft lever vidare.

ISBN 978-91-88097-77-4

Förlagshuset
SILJANS MÅSAR
www.siljansmasar.com

9 789188 097774